

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 292/05-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. novembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránaya prerokoval sťažnosť V. G., bytom K., zastúpenej advokátkou JUDr. D. S., K., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 100/02, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. G. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 100/02 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 100/02 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. V. G. priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 10 000 Sk (slovom desaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice I p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I j e p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia V. G. na účet advokátky JUDr. D. S., K., vo výške 5 302 Sk (slovom päťtisíc tristodva slovenských korún) do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti V. G. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. septembra 2005 doručená sťažnosť V. G., bytom K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. D. S., K., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 100/02 o vrátenie daru (garáže).

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že 13. marca 2002 bola proti nej podaná žaloba o vrátenie daru - garáže. Ide o právnu vec žalobcov v 1. rade J. P. a v 2. rade H. P. proti sťažovateľke ako žalovanej o vrátenie daru vedenú na okresnom súde pod sp. zn. 24 C 100/02. Do dnešného dňa nie je vec právoplatne skončená. V konaní dochádza podľa názoru sťažovateľky k zbytočným priet'ahom.

Sťažovateľka si uplatňuje primerané finančné zadostučinenie vo výške 90 000 Sk. Svoj nárok na priznanie primeraného finančného zadostučinenia zdôvodnila sťažovateľka tým, že od podania návrhu do dnešného dňa je v stave právnej neistoty.

Porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí sťažovateľka v tom, že konanie na okresnom súde o vrátenie daru začaté podaním návrhu z 13. marca 2002 do dnešného dňa nie je právoplatne skončené a v konaní dochádza podľa jej názoru k zbytočným priet'ahom, čo spôsobuje stav právnej neistoty sťažovateľky.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Okresný súd Košice I porušil základné právo sťažovateľky V. G. v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 100/02, aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov, zaručené jej čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a aby sa jej vec prejedнала v primeranej lehote, zaručené jej čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Okresnému súdu Košice I sa prikazuje konať bez zbytočných priet'ahov.

Sťažovateľke V. G. sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 90.000,- Sk (...), ktoré je Okresný súd Košice I povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

Okresný súd Košice I je povinný vyplatiť V. G. trovy právneho zastúpenia v sume 5.302,- Sk, na účet jej právnej zástupkyne (...) do 15 dní od právoplatnosti nálezu.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu, ktorý vo svojom vyjadrení z 19. septembra 2005 uviedol prehľad vykonaných úkonov v danej právnej veci a poukázal na to, že v danej právnej veci došlo k zmene niekoľkých zákonných sudcov. Sťažnosť hodnotí ako čiastočne opodstatnenú vzhľadom na to, že od 17. mája 2004 do 11. mája 2005 okresný súd neurobil žiaden procesný úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr 2412/05 z 20. októbra 2005 súhlasil s upustením od ústneho pojednávania. Sťažovateľka vo svojom podaní z 19. októbra 2005 súhlasila tiež s upustením od ústneho pojednávania.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 292/05-11 z 12. októbra 2005 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitnosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Konanie o vrátenie daru vedené na okresnom súde pod sp. zn. 24 C 100/02, v rámci ktorého namieta sťažovateľka zbytočné prietahy, možno hodnotiť ako konanie, ktoré nie je zložité po právnej alebo skutkovej stránke.

V rámci druhého kritéria „správanie účastníkov konania“ ústavný súd nezistil také správanie účastníkov konania, ktorým by prispeli k celkovej dĺžke konania.

Zo spisu okresného súdu v právnej veci sp. zn. 24 C 100/02 ústavný súd zistil, že boli vykonané tieto úkony:

Dňa 13. marca 2002 bola okresnému súde doručená žaloba.

Dňa 8. apríla 2002 okresný súd vyzval žalobcov na zdokladovanie svojich zárobkových a majetkových pomerov za účelom posúdenia žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku.

Dňa 29. apríla 2002 bolo okresnému súde doručené potvrdenie žalobcov o zárobkových a majetkových pomeroch.

Dňa 16. októbra 2002 okresný súd vyzval žalovanú na vyjadrenie k žalobe.

Dňa 30. októbra 2002 bolo okresnému súde doručené vyjadrenie žalovanej k žalobe.

Dňa 19. novembra 2002 okresný súd vyzval žalovanú na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 28. novembra 2002 bol žalovanou zaplatený súdny poplatok.

Dňa 10. decembra 2002 okresný súd uznesením zamietol návrh žalovanej na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 10. decembra 2002 okresný súd vyzval právneho zástupcu žalobcov na vyjadrenie k vzájomnému návrhu žalovanej.

Dňa 10. decembra 2002 okresný súd vyzval žalovanú, aby oznámila súdu hodnotu nehnuteľnosti, ktorá je predmetom sporu.

Dňa 14. januára 2003 bolo okresnému súde doručené vyjadrenie právneho zástupcu žalobcov.

Dňa 17. januára 2003 okresný súd vytýčil termín pojednávania na 19. február 2003.

Dňa 19. februára 2003 sa uskutočnilo pojednávanie (účastníci boli prítomní).

Dňa 25. marca 2003 bolo okresnému súdu doručené ospravedlnenie neúčasti žalovanej na pojednávaní nariadenom na 26. marec 2003.

Dňa 26. marca 2003 sa uskutočnilo pojednávanie (žalobca v 1. rade a žalovaná neboli prítomní, ostatní účastníci boli prítomní).

Dňa 9. mája 2003 okresný súd vytýčil termín pojednávania na 16. jún 2003.

Dňa 16. júna 2003 sa uskutočnilo pojednávanie (účastníci boli prítomní).

Dňa 2. júla 2003 bol okresnému súdu doručený návrh žalovanej na predvolanie svedkov.

Dňa 22. augusta 2003 okresný súd vytýčil termín pojednávania na 13. október 2003.

Dňa 6. októbra 2003 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie právneho zástupcu žalobcov.

Dňa 13. októbra 2003 sa uskutočnilo pojednávanie (žalobcovia a ich právny zástupca neboli prítomní – svoju neprítomnosť ospravedlnili). Pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Dňa 5. februára 2004 bolo okresnému súdu doručené oznámenie právneho zástupcu žalobcov, v ktorom sa uvádza, že prebieha dedičské konanie po nebohom žalobcovi v 1. rade u notára JUDr. P. S., K., pod sp. zn. 228/03.

Z 9. februára 2004 sa v spise nachádza úradný záznam, že v dedičskej kancelárii okresného súdu bolo zistené, že dedičské konanie po nebohom žalobcovi v 1. rade prebieha pod sp. zn. 40 D 1061/03. Vo veci ešte nebolo rozhodnuté.

Dňa 19. februára 2004 bol notár JUDr. P. S. vyzvaný na uvedenie okruhu dedičov, s ktorými by súd pokračoval v konaní.

Dňa 16. marca 2004 notár JUDr. P. S. oznámil okresnému súdu okruh dedičov po žalobcovi v 1. rade.

Dňa 20. apríla 2004 okresný súd vytýčil termín pojednávania na 17. máj 2004.

Dňa 28. apríla 2004 bol okresnému súdu doručený návrh právneho zástupcu žalobkyne na predvolanie svedkov.

Dňa 17. mája 2004 bolo pojednávanie nariadené na tento deň odročené z dôvodu práceneschopnosti predsedníčky senátu.

Dňa 17. mája 2004 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovanej k navrhnutým svedkom.

Dňa 26. januára 2005 bol spis pridelený na rozhodnutie sudkyňi JUDr. D. B.

Dňa 2. mája 2005 bol spis pridelený na rozhodnutie sudkyňi Mgr. Z. Č.

Dňa 11. mája 2005 bol daný pokyn kancelárii na pripojenie dedičského spisu Okresného súdu Košice II sp. zn. 40 D 1061/03 a spis bol vyžiadaný na nahliadnutie.

Dňa 31. mája 2005 okresný súd vytýčil termín pojednávania na 29. júl 2005.

Dňa 29. júla 2005 sa uskutočnilo pojednávanie. Pojednávanie bolo odročené z dôvodu ospravedlnenia žalobkyne a jej právneho zástupcu.

Dňa 1. augusta 2005 bola okresnému súdu doručená sťažnosť žalovanej na prietahy v konaní.

Ústavný súd zistil, že v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 24 C 100/02 došlo k zbytočným prietahom od 17. mája 2004 (pojednávanie odročené z dôvodu práceneschopnosti predsedníčky senátu) do 11. mája 2005 (dedičský spis po nebohom žalobcovi v 1. rade bol vyžiadaný na nahliadnutie), t. j. v trvaní 1 roka, pričom tento postup súdu má za následok porušenie základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Okresný súd neposkytol okrem čiastočného priznania prietahov ústavne akceptovateľné vysvetlenie tejto doby nečinnosti a toto nevyplýva ani zo spisu sp. zn. 24 C 100/02.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu, ústavný súd mu prikázal konať vo veci vedenej pod sp. zn. 24 C 100/02.

Sťažovateľka si uplatnila primerané finančné zadosťučinenie vo výške 90 000 Sk. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnila tak, že nekonaním okresného súdu je v stave právnej neistoty.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľky a vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 24 C 100/02 a prikázal okresnému súde, ktorý jej práva porušil, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov. Dovršením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 10 000 Sk. Ústavný súd vzal do úvahy predmet sporu a jeho zložitost' a dĺžku jeho trvania. Výšku zadost'učinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu a na vyššie uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv, pričom vychádzal zo spisu okresného súdu.

Vo zvyšnej časti ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

Sťažovateľka bola vo veci úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o náhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadost'učinením.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk.

Ústavný súd priznal právnej zástupkyni sťažovateľky odmenu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady, napísanie sťažnosti. Podľa takto určených kritérií sú trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby 5 302 Sk (odmena za jeden úkon je 2 501 Sk plus režijný paušál 150 Sk za každý úkon), ktoré ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnej zástupkyni sťažovateľky.

Z uvedených dôvodov ústavný rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. novembra 2005